

СИЛЬНІ ТА СЛАБКІ СТОРОНИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ

Конкурентоспроможність національної економіки має велике практичне значення для покращення конкурентних переваг кожної країни, а саме: розвиток експорту в короткостроковому та довгостроковому періодах, набуття певного авторитету в міжнародному середовищі, рівень конкурентоспроможності, переважаючі сфери виробництва та послуг. Міжнародна конкурентоспроможність країни є володінням певними властивостями та можливостями, які дозволяють державі розвиватися в сфері інновацій та мати перевагу в світовій конкурентній боротьбі.

Підприємства функціонують успішно на внутрішньому та зовнішньому ринках, коли існує перспектива постійного розвитку, що включає різноманітні фактори. Конкурентоспроможність підприємства та економіки країни будується на конкурентних перевагах товарів та послуг, що користуються попитом на міжнародному ринку. Для досягнення високого рівня конкурентоспроможності підприємствам, уряду країни потрібно розвивати якісну та прозору політику ведення бізнесу відповідно до тенденцій міжнародного ринку, реформувати виробництво та надання послуг.

Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI- Global Competitiveness Index) є глобальним дослідженням за ініціативи Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ). У грудні 2020 року ВЕФ було випущено «Звіт про глобальну конкурентоспроможність, спеціальний випуск 2020: Як просуваються країни на шляху до одужання» [2]. Даний звіт відображає історичні тенденції конкурентоспроможності, дослідження майбутніх пріоритетів. Результатом даного дослідження є надання рекомендацій щодо пріоритетів, історичного аналізу; пріоритетів, які необхідні для перезапуску економіки після кризи COVID-19 (відродження в наступні 1-2 роки); пріоритетів і політик необхідних для переваг економічних систем у довгостроковому періоді для досягнення сталого та інклюзивного процвітання.

Для того, щоб оцінити потенціал країни та чи відбувалися зміни при впровадженні інновацій в Україні доцільно відобразити динаміку змін у таблиці 1.

Таблиця 1 – Динаміка позицій України за GCI в 2015-2019 рр.

Роки	2015	2016	2017	2018	2019
Місце в рейтингу	79	85	81	83	85

Джерело: складено авторами на основі [1].

Сильними сторонами конкурентоспроможності України за глобальним індексом конкурентоспроможності є:

1. значний потенціал до розвитку інноваційної діяльності (60 місце);
2. великий розмір ринку (47 місце в рейтингу);
3. розвинена інфраструктура у порівнянні із іншими країнами у рейтингу (57 місце);
4. розвиток навичок у професійному спрямуванні (44 місце);
5. значний рівень вищої освіти та професійної підготовки (59 місце).

Ці фактори є важливими конкурентними перевагами України, оскільки наявність цих передумов може гарантувати успіх у сучасному світі та сформувати конкурентоспроможний ринок, що сприятиме інтеграційним процесам України.

Слабкі сторони конкурентоспроможності негативно впливають на позицію світових рейтингів. До таких факторів відносяться:

1. медицина та охорона здоров'я (101 місце);
2. низький інституціональний розвиток (104 місце);
3. макроекономічна стабільність (133 місце);

Звертаючись до дослідження ВЕФ, Україна у 2019 році за GCI посіла 85-е місце серед 141 країни світу (рис.1). У порівнянні з позицією у 2018 році Україна втратила за рік дві позиції, так як займала 83 місце. Однак, показник індексу залишився незмінним на рівні 57,0 б.

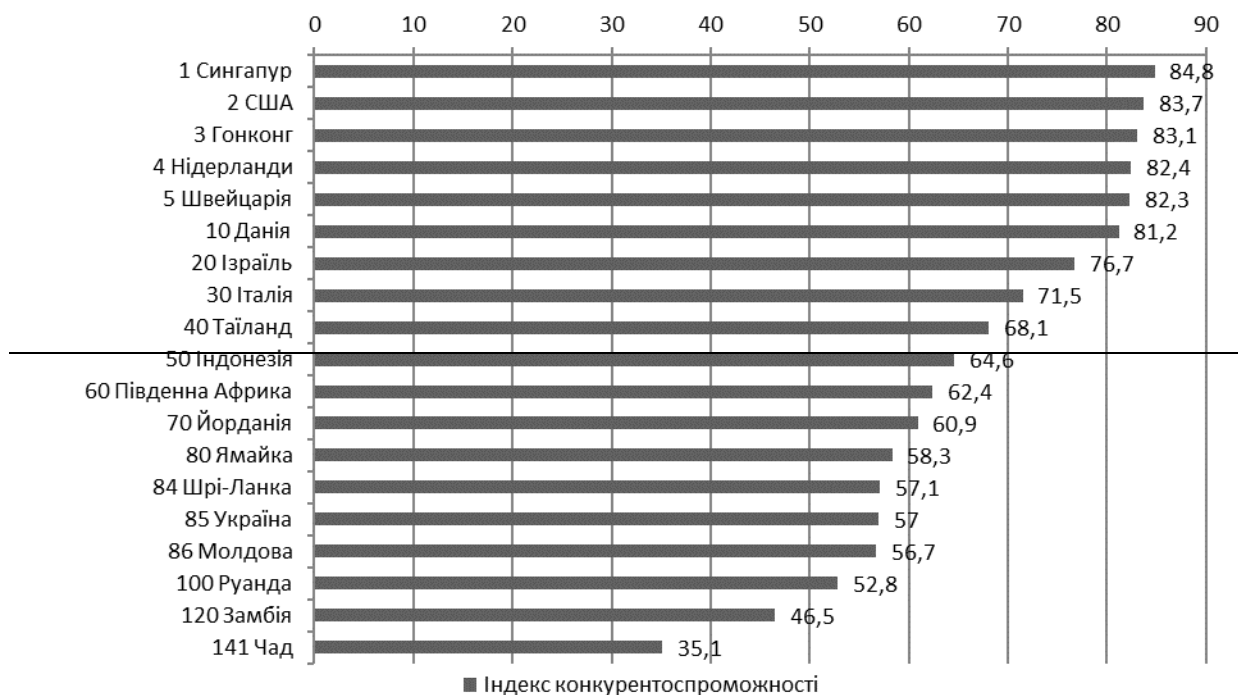

Рисунок 1 – Глобальний індекс конкурентоспроможності
Джерело: складено авторами на основі [2].

Отже, дослідивши місце України в рейтингу глобальної конкурентоспроможності можна зробити такі висновки: відбулося зменшення макроекономічної стабільності на 2 б., якості інституцій на 1,6 б. та динамічності бізнесу на 1,9 б.; показник за 2019 рік ідентичний до показника 2016 року, що є негативною тенденцією до змін; разом із тим два роки поспіль покращується позиція за критеріями «Ринок товарів» - зміна із 73 до 57 місця та «Інституціональний розвиток» - зі 110 до 104 місця; показник рівня освіти підвищився і є на рівні 44, на відміну 2018 року – 46 місце; не змінними залишилися показники «Обсяг внутрішнього ринку» - 47 позиція та «Інфраструктура» - 57 місце; відслідковується середньорічне зростання ВВП за останні 10 років підвищився із -2,1% до 0,1%, у той час, як приріст прямих іноземних інвестицій за останні 5 років знизився з 2,7% ВВП до 2,3% ВВП; частка відновлюваної енергії спожитої українцями сягає 4,1%; стан товарних ринків у звітному періоді мав позитивну тенденцію (+1,2 бали та 57-е місце). Це пояснюється підвищенням внутрішньої конкуренції та конкуренції на ринку послуг (+4,9 бали та 64-е місце), диспозитивним впливом податків та субсидій (+3,4 бали та 104-е місце) [3, с. 31].

Для того, щоб перетворити слабкі сторони на сильні конкурентні переваги України необхідно провести ряд заходів на рівні країни, що включають: зменшення впливу ризиків, які спираються на швидке та ефективне реагування на проблемні питання, а також превентивні заходи; адаптація до змін та тенденцій на світовій арені; стимулювання розвитку внутрішнього середовища; збалансований розвиток усіх сфер діяльності; розвиток виробництва та надання послуг з високою доданою вартістю.

Література:

1. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018. *Економічний дискусійний клуб*. 2017. URL: <http://edclub.com.ua/analytika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2> (дата звернення 21.03.2021).
2. The Global Competitiveness Index (2019). URL: https://gtmarket.ru/files/research/global-competitiveness-index/Global_Competitive-ness_Report_2019.pdf (the date of application: 21.03.2021).
3. Дернова І.А., Боровик Т.М., Кравченко Л.В. Глобальний вимір конкурентоспроможності України. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, 2020. №42. С. 29-34.